

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΥΠΟΥ
**ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΔΡΟΜΟΛΑΞΙΑ-
BYZAKIA (ΧΑΛΑ ΣΟΥΛΤΑΝ ΤΕΚΚΕ), 2017**

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων ανακοινώνει τη λήξη της φετινής ανασκαφικής περιόδου στη θέση της αρχαίας πόλης στη Δρομολαξιά-Βυζακιά (Χαλά Σουλτάν Τεκκέ), η οποία διήρκησε για πέντε εβδομάδες (Μάιο–Ιούνιο 2017) και η οποία διεξάγεται από μια σουηδική αποστολή, υπό την διεύθυνση του καθηγητή Peter M. Fischer του Πανεπιστημίου του Gothenburg. Την αποστολή αποτελούσαν 28 φοιτητές και ειδικοί επιστήμονες. Συμπεριλαμβάνονταν ειδικοί στη μελέτη των οστών, των βοτανικών καταλοίπων, συντηρητές και ειδικοί στην κεραμική από τον αιγαιακό χώρο και την κεραμική της Εγγύς Ανατολής.

Η εκτίμηση σε σχέση με το μέγεθος της αρχαίας πόλης κυμαίνεται από περίπου 25 μέχρι 50 εκτάρια. Μια μεγάλης έκτασης επισκόπηση του χώρου με γεωφυσικές μεθόδους είχε προγραμματιστεί για τον Ιούνιο και αναμένεται να δώσει περισσότερες πληροφορίες σε σχέση με το πραγματικό μέγεθος της πόλης. Το 2017 δύο περιοχές είχαν ειδικό ενδιαφέρον για το μακροπρόθεσμο ερευνητικό στόχο της αποστολής: η Συνοικία 1 (CQ1) και η Περιοχή Α. Η Συνοικία 1 είναι ένα μια από τις τρεις οικιστικές περιοχές της πόλης που ανακαλύφθηκαν μετά από γεωφυσική επισκόπηση και έχουν μερικώς αποκαλυφθεί από το 2010 από την αποστολή. Οι άλλες δύο είναι η Συνοικία 2 και 3 (CQ2 και CQ3), οι οποίες βρίσκονται στα δυτικά της CQ1. Αυτές οι τρεις συνοικίες βρίσκονται στο βορειοδυτικό τμήμα της πόλης και κοντά στη θέση του αρχαίου λιμένος, που εντοπίζεται στο δυτικότερο άκρο της σημερινής Αλυκής.

Αρχικά οι ανασκαφές καθοδηγούνταν από τα αποτελέσματα των γεωφυσικών επισκοπήσεων με ραντάρ, τα οποία έδειξαν λίθινες κατασκευές, αμέσως κάτω από την επιφάνεια. Αρχιτεκτονικά κατάλοιπα ήταν ορατά στο γεωχάρτη μόνο μέχρι το βάθος του 1μ. Αυτό το βάθος αναλογεί στα Στρώματα 1 και 2 της ανασκαφής, τα οποία είναι προσδιορισμένα στρώματα κατοίκησης που διαχωρίζονται χρονικά και καταστράφηκαν βίαια. Το Στρώμα 2 χρονολογείται πιθανότατα γύρω στο 1200 π.Χ. Ωστόσο, κατά την διάρκεια των ανασκαφών, σημαντικά αρχιτεκτονικά κατάλοιπα αποκαλύφθηκαν κάτω από το μέγιστο βάθος διεξόδου του γεωραντάρ, δηλαδή μεταξύ 1.5 και 2 μέτρα από την επιφάνεια. Με άλλα λόγια, αυτά δεν ήταν ορατά στο χάρτη των γεωφυσικών ερευνών, πράγμα που σημαίνει ότι, για πρώτη φορά, έχουμε ενδείξεις σχετικά με την ύπαρξη σημαντικών καταλοίπων στο Στρώμα 3 με προκαταρκτικά εκτιμώμενη χρονολόγηση στον 13^ο αιώνα, καθώς και πιθανή ένδειξη για μια ακόμα πρωιμότερη φάση οίκησης (Στρώμα 4).

Το Στρώμα 3 έχει αποδώσει τα αρχαιότερα μέχρι σήμερα κατάλοιπα οικισμού από την συγκεκριμένη θέση, μαζί με καλά διατηρημένα κλειστά σύνολα, που ανήκουν σε μεγάλο κτήριο με τοίχους, με μεγαλύτερο πλάτος από αυτούς των μεταγενέστερων στρωμάτων. Για το κτήριο του Στρώματος 3, χρησιμοποιήθηκε μια εντελώς διαφορετική τεχνική οικοδόμησής του με μεγάλους όγκους από κροκαλοπαγές πέτρωμα, οι οποίοι σώζονται μέχρι ύψος 1–1.2 μέτρα.

Ένα από τα δωμάτια του Στρώματος 3 περιέχει τέσσερις αποθηκευτικούς χώρους, κατασκευασμένους από επίπεδους, επεξεργασμένους, κάθετα τοποθετημένους λίθους και μεγάλα κομμάτια πίθου, διακοσμημένου με ανάγλυφες κυματοειδείς γραμμές. Οι πίθοι πιθανόν χρησιμοποιήθηκαν για την αποθήκευση σιταριού και ελιών. Ένα μεγάλο τριβείο

(σχεδόν 1μ. σε πλάτος), τοποθετημένο στο κέντρο του διαδρόμου, μαζί με αρκετά μικρότερα και δύο μικρούς τριπτήρες υποδηλώνουν την επεξεργασία δημητριακών ή λαχανικών. Αυτό ενισχύεται από την προκαταρκτική εξέταση των αρχαιοβοτανικών καταλοίπων, τα οποία αποτελούνται από κριθάρι, ελιές, σταφύλι και άλλα, επί του παρόντος απροσδιόριστα, δημητριακά. Μια σειρά από τρία σκληρά δάπεδα ήταν σε χρήση εντός του αποθηκευτικού χώρου. Τουλάχιστον δύο ακόμα εγκαταστάσεις ήταν τοποθετημένες σε αυτά τα δάπεδα, περιλαμβανομένης εστίας με τοιχώματα από πλίνθους και ενός στοιχείου που περιελάμβανε δύο πανομοιότυπες οπές στο έδαφος. Άλλα ευρήματα από αυτό το δωμάτιο περιλαμβάνουν θραύσματα από κύπελλα από φαγεντιανή, κατά πάσα πιθανότητα αιγυπτιακά, ένα αδράχτι και έναν πήλινο ταύρο/κέρνο, τύπου Δακτυλιόσχημης κεραμικής. Η κεραμική περιλαμβάνει ακόσμητους και χρηστικούς τύπους αλλά και δείγματα Λευκής Γραπτής Τροχήλατης, Λευκόχριστης I και II, Δακτυλιόσχημης I και II όπως και εισηγμένη μυκηναϊκή κεραμική. Υπάρχει επίσης και ένα σπάνιο δείγμα ενός διακοσμημένου φλασκίου, πιθανότατα εισηγμένου από την Εγγύς Ανατολή και μια λαβή με εγχάρακτο σύμβολο της Κυπρομινωικής γραφής.

Σ' ένα άλλο δωμάτιο, πιθανόν εργαστήριο, βρέθηκε μεγάλη ποσότητα σκωρίας και μεταλλεύματος, καθώς και ένας λάκκος σκόπιμα γεμισμένος με άψητο πηλό. Δύο δάπεδα που σχετίζονται με το Στρώμα 3 ήταν επιστρωμένα με ασβεστώδη πηλό. Ένας κλίβανος πάνω στο ανώτερο δάπεδο ήταν κατασκευασμένος από παχύ στρώμα από πλίνθους. Η χρήση αυτού του κλιβάνου για την παραγωγή χαλκού τεκμηριώνεται και από την μεγάλη ποσότητα σκωρίας και μεταλλεύματος χαλκού, μαζί με θραύσματα από πήλινα εργαλεία, απορρίμματα και στάχτη. Επιπλέον, δύο ακόμα λαβές από τοπική κεραμική με σύμβολα της Κυπρομινωικής γραφής από τα ίδια στρώματα, σχετίζονται με την παραγωγή μετάλλου. Δεν υπάρχουν ενδείξεις για εργασίες που σχετίζονται με την παραγωγή χαλκού στα βαθύτερα στρώματα. Το γέμισμα κάτω από το πρωϊμότερο δάπεδο (πιθανότατα πάνω από το Στρώμα 4) περιείχε ένα σχεδόν ακέραιο κύπελλο της Δακτυλιόσχημης κεραμικής, μαζί με όστρακα του τύπου Λευκόχριστης I.

Η μυκηναϊκή κεραμική που συλλέχθηκε από τα στρώματα που συνδέονται με το Στρώμα 3 χρονολογείται στην Υστεροελλαδική ΙΙΒ περίοδο, δηλαδή στον 13^ο αιώνα. Αυτό διαφαίνεται κυρίως μέσα από την παρουσία εισηγμένων αιγαιακών βαθιών και ξέβαθων κυπέλλων, τα οποία μέχρι τώρα σπάνια εμφανίζονταν σε στρώματα του οικισμού στη θέση Δρομολαξιά-Βυζακιά. Αναμένεται ότι θα ανευρεθούν και άλλα δωμάτια, καθώς πολλοί τοίχοι συνεχίζονται εντός των παρειών της ανασκαφής.

Παράλληλα με τις έρευνες στον οικισμό, ανασκαφές έγιναν και στην Περιοχή Α. Αυτή η περιοχή, η οποία ανασκάπτεται από το 2013, βρίσκεται περίπου 550 μέτρα ανατολικά της Συνοικίας 1 (CQ1) και κοντά στο τέμενος Χαλά Σουλτάν. Εδώ, η επιλογή του χώρου καθοδηγήθηκε και πάλι από τα αποτελέσματα της γεωφυσικής επισκόπησης και κυρίως από τις μετρήσεις με το μαγνητόμετρο, καθώς δεν υπάρχουν αρχιτεκτονικά στοιχεία, τα οποία ανιχνεύονται με το γεωφραντάρ. Ο χάρτης του μαγνητόμετρου εντόπισε περισσότερους από 80 λάκκους, αρκετοί από τους οποίους είχαν ερευνηθεί κατά τη διάρκεια των προηγούμενων πέντε ανασκαφικών περιόδων. Αυτοί οι λάκκοι αποδείχθηκε ότι ήταν πηγάδια, λάκκοι με πλούσια αφιερώματα και τάφοι με πλούσιο περιεχόμενο, αντανακλώντας μια κοσμοπολίτικη κοινωνία με μακρινές επαφές. Το 2016, το αρχαιότερο από αυτά τα στοιχεία, ήταν ο Τάφος X, ο οποίος χρονολογείται στον 16^ο αιώνα π.Χ. Ανάμεσα στα πλούσια ευρήματα υπήρχαν εξαιρετικής τέχνης κοσμήματα και περίπου 70 αγγεία, συμπεριλαμβανομένης μιας από τις πρωιμότερες εισαγωγές μυκηναϊκής κεραμικής στην Κύπρο, μιας σχεδόν ακέραιης πρόχου, η

οποία, σύμφωνα με το καθιερωμένο σύστημα χρονολόγησης, ανήκει στην Υστεροελλαδική ΙΙΑ περίοδο.

Ένας ακόμα από αυτούς τους πρώιμους πλούσιους τάφους, ο Τάφος LL ανασκάφηκε το 2017. Περιείχε ακέραια αγγεία Δίχρωμου Τροχήλατου τύπου (Εικ. 1), της Λευκόχριστης Ι κεραμικής και της κεραμικής Δακτυλιόσημου τύπου Ι αλλά δεν βρέθηκε μυκηναϊκή κεραμική. Ένα εξαιρετικής σημασίας εύρημα από τον Τάφο LL αποτελεί ένας πλήρης απιόσημος πιθαμοφόρας, μεσαίου μεγέθους, της Υστερομινωικής ΙΙ/ΙΙΑ1 περιόδου (Εικ. 2). Φέρει διακόσμηση από ένα σύνθετο μοτίβο πτηνών και άλλων εικονιστικών παραστάσεων, οι οποίες έχουν παράλληλα σε αγγεία από το ανάκτορο της Κνωσού. Φαίνεται ότι οι σκελετοί (τουλάχιστον πέντε) ήταν μέρος μιας δευτερογενούς ταφής, καθώς τα οστά δεν βρέθηκαν κατά χώραν, ενώ τα κτερίσματα ήταν ακέραια και ανέπαφα. Γύρω από τα οστά του χεριού ενός από τους σκελετούς εντοπίστηκαν εννιά βαρίδια από αιματίτη διαφόρων βαρών (Εικ. 3). Είχαν σκόπιμα τοποθετηθεί εκεί, κατά πάσα πιθανότητα σ' ένα σακούλι από υλικό το οποίο φθάρηκε και χάθηκε, π.χ. δέρμα ή ύφασμα. Άλλοι λάκκοι που ανασκάφηκαν στην Περιοχή Α ήταν λάκκοι προσφορών και πηγάδια.

Τα μελλοντικά σχέδια περιλαμβάνουν την επέκταση της ανασκαφής στην Συνοικία 1, τόσο σε βάθος όσο και σε έκταση, την διερεύνηση περισσότερων λάκκων στην Περιοχή Α και μια μεγάλης κλίμακας γεωφυσική επισκόπηση σε έκταση 25 εκταρίων, ώστε να διαπιστωθεί το πραγματικό μέγεθος της πόλης.

Αγγείο Δίχρωμου Τροχήλατου τύπου

Απίοσχημος πιθαμφορέας, μεσαίου μεγέθους, της Υστερομινωικής II/IIIΑ1 περιόδου

Εννέα βαρίδια από αιματίτη που εντοπίστηκαν στο χέρι ενός σκελετού